

درام
و بن مایه های مهدوی

مهدی داودآبادی

سرشناسه	:	داودآبادی، مهدی، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	درام و بن‌مایه‌های مهدی/ مهدی داودآبادی.
مشخصات نشر	:	قم: مؤسسه آینده روشن، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	:	۲۸۰ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۷۳-۱۲-۶
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فبا
موضوع	:	محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - - در ادبیات.
موضوع	:	نمایشنامه‌نویسی
موضوع	:	نمایشنامه مذهبی فارسی
موضوع	:	نمایشنامه - - زمینه و موضوع
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۸۸ ۲۵۳ ف/ PN۶۶۹
رده‌بندی دیوبی	:	۸۰/۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۹۸۳۳۲۱

درام و بن‌مایه‌های مهدی

نویسنده:	مهدی داودآبادی
ناشر:	مؤسسه آینده روشن
طرح جلد:	امیر اکبرزاده
صفحه‌آرا:	علی قنبری
چاپ:	چاپخانه بزرگ قرآن کریم، اسوه
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۸۹
شمارگان:	۲۰۰۰ نسخه
بها:	۳۴۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۷۳-۱۲-۶
مرکز پخش:	قم، خیابان صفاییه، کوچه ۲۳، پلاک ۵، مؤسسه آینده روشن
تلفن:	۷۸۴۰۹۰۲

با همکاری: سازمان اوقاف و امور خیریه

فهرست

۷		دیاچه
۱۱		پیش‌گفتار
۲۱		از واقعیت تا آفرینش
۳۱		نسخه جهانی و فرازمانی
۴۱		بن‌مایه‌ها؛ عناصر تکرارشونده
۵۱		بن‌مایه‌های مکرر در اسطوره‌ها
۶۱		زبان قرآن در نقل قصه‌ها
۷۷		عناصر روایت‌پذیر
۸۵		بن‌مایه‌های مهدوی
۱۵۳		ساختار روایی
۱۵۷		روایت منبعث از واقعیت
۱۶۹		ضمائم
۱۷۱		مفاهیم آخرالزمانی در ادبیات داستانی و نمایشی جهان
۲۳۳		نمونه‌هایی از رویدادهای واقعی دربردارنده بن‌مایگان مهدوی
۲۷۱		منابع

دیباچه

ایجاد جامعه‌ای مبتنی بر حکمت دینی، جز با اصلاح اندیشه، فکر و فرهنگ مردم، و نیز تفسیر قوانین حاکم بر جامعه و سرانجام طراحی نرم‌افزاری برگرفته از بن‌مایه‌های دینی و تمایز آن با سخت‌افزارهای هم‌سوی آن، امکان‌پذیر نخواهد بود. گویا برای رسیدن به جامعه آرمانی مورد نظر چاره‌ای جز پی‌ریزی متصورات صحیح و معقول همه‌جانبه از اسلام ناب محمدی و سپس تصدیق تصورات ذهنی خود در عالم خارج نداریم. نیم‌نگاهی به دنیای غرب مشخص می‌سازد مهم‌ترین قدرت در جهت استواری اندیشه‌های فلسفی، ماتریالیستی و دور از معبودیت آن خطه، به دست گرفتن خیال انسان‌ها به عنوان بزرگ‌ترین دست‌آورد و قدرت‌مندترین سلاح مورد استفاده است، تا به راحتی آن‌چه را که باید مردمانشان در افکار بگذرانند از طریق قوای سمعی و بصری به خوردشان بدهند و نتیجه را همان بگیرند که می‌خواستند.

هنر امروزی و به‌ویژه رسانه با استفاده از تکنولوژی و فرم‌های مشخص شده، ضمن ادغام با محتوای اومانیستی در ایجاد فضایی مسموم از القائات شیطانی سهم بسزایی داشته و هنرمند امروز نیز با وجود تلاش‌های زیادی که در تکرار فرم‌ها داشته، نتوانسته این امکان قدسی را به سرانجام الهی خود که ارتباط خالق با مخلوق است رهنمون ساخته و موج اغواگریانه هنر اومانیستی را دفع نماید.

پیداست که تنها راه پیش‌گیری، درمان و مصونیت از ترکش‌های سقوط و تباهی در این عرصه، بازتولید هنر و دانشی است که در سایه‌ها، فرهنگ و معارف انسانی اسلام ناب محمدی پی‌ریزی شده باشد. از این میان می‌توان مهدویت و انتظار و آخرالزمان به لحاظ حی و حاضر بودن امام مظلوم و هدف عالی آن در ایجاد حاکمیت دینی به تمام و کمال شرایطش مبحث پررنگ‌تر است که می‌توان از مؤلفه‌های پویای آن در جهت قرائتمان به امید همیشه سبز استفاده نمود.

در مبحث خاص هنر مهدوی، باید موضوعات مختلفی مورد بررسی و مذاقه قرار بگیرند؛ زیرا هنر دینی نیز چنان‌که بایسته تبیین نشده است و این امر وظیفه هنرمندان را دشوارتر می‌نماید. از جمله ملاحظات مهم که پرداختن به آن تازگی و نوآورانه است، کنکاش در دست‌مایه‌ها و بن‌مایه‌های درام است.

بر این اساس، معاونت فرهنگی و هنری مؤسسه آینده روشن (پژوهشکده مهدویت) بر خود لازم دید، نسبت به این امر مهم اهتمام ورزیده تا با گسترش و جهت‌دهی اصول و ریشه‌های درام بتواند، زمینه‌سازی مؤثر در راستای وسعت کیفی آثار هنرهای داستان‌محور هم‌چون فیلم‌نامه‌ها و نمایش‌نامه‌های مهدوی باشد.

همان‌طور که از عنوان نوشتار حاضر هویداست، هسته مهم تشکیل دهنده آن را بن‌مایه و درام تشکیل می‌دهد و با توجه به روی‌کرد مهدوی آن، هدفمان را ارائه عناصری گذاشتیم تا به واسطه آن، دست‌یابی به درامی دینی مهدوی آسان باشد.

در این مجال انواع فرم و ساختار بیان مفهوم را به صورت پیش‌فرض قرار داده و از منظر نظریه‌پردازان و پژوهش‌گران ادبیات داستانی و رسانه‌های نمایشی چون ولادیمیر پراپ، یونگ، مارتین اسلین و... بهره برده‌ایم و به بیان آفرینش و ایجاد صورت جدیدی نبودیم که اگر این امر ممکن باشد، می‌توانیم بگوییم می‌خواهد. گرچه از دیدگاه نویسنده کتاب، دینی بودن یک درام به معنای فرم و ساختار آن، بلکه فقط به محتوا و بن‌مایه‌های آن بستگی دارد. بنابراین با این تعریف می‌توان داستان مذهبی را با همان ساختارها و وضعیت‌های نمایشی به همراه محتوا و بن‌مایه‌های مذهبی نشان داد.

اگرچه ذکر داستان‌های بیشتر و تطبیق آنها با بن‌مایه‌ها آسان‌تر بوده است، اما به خوانندگان عزیز نوید می‌دهیم که تحقیقات و جمع‌آوری مصادیق بن‌مایه‌ها تکمیل شده و در آینده‌ای نزدیک با عنوانی جدید به چاپ خواهد رسید.

در پایان از همه اعضای کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی تشکر و قدردانی می‌کنم که با زحمات بی‌شائبه‌شان در مرحله مقدماتی به جمع‌آوری طرح‌های مهدوی پرداختند و در مرحله نهایی با کوشش و سعی خستگی‌ناپذیر برادر ارجمند جناب حجت الاسلام والمسلمین داودآبادی، مدرس مباحث هنری و مسئول کارگاه فیلم‌نامه‌نویسی مؤسسه آینده

روشن، به آستان شدن نایل گشت و سرانجام در ارائه به فرهیختگان و هنرمندان متعهد به زیور طبع آراسته شد.

باشد تا همه فرهیختگان و اهالی ذوق و هنر دینی بر ما منت نهاده، اشکالات این اثر را یادآور شوند و با نقد منصفانه خود، ما را در ادامه این راه یاری دهند.

عبدالله رضایی

معاونت فرهنگی - هنری مؤسسه آینده روشن

www.ketab.ir